

Marij Pregelj: Motiv z Barja

Zapiski

ČIGAVI SO FRISINŠKI SPOMENIKI?

V tem vprašanju je treba najprej dobro ločiti drugi frisinški odlomek od prvega in tretjega. Prvi in tretji frisinški spomenik sta namreč doslovno prevedena po starih nemških vzorcih, brez dvoma že pred prihodom sv. Cirila in Metoda; dvomljivo pa je, če sta bila že zapisana. Ciril in Metod ter njuni učenci so ju uporabljali, zapisali in jima vtisnili nekaj rahlih znakov cerkvenoslovanskega knjižnega jezika, a v jedru je ostal prejšnji karantansko-slovenski prevod z okorno suženjsko odvisnostjo od izvirnika. Nasprotno pa je drugi odlomek, spovedni nagovor (govor, pridiga), po obliki in vsebini veliko samostojnejši, po jeziku in slogu pa bolj cerkvenoslovenski.¹ Doslovnega nemškega ali latinskega izvirnika zanj niso našli in ga ne bodo. Sestavljen je po zahodnih predpisih v okviru rimskega spovednega obreda ali reda (*ordo poenitentiae*), kakor je ohranjen v staroslov. spovednem redu Sinajskega evhologija, in spada v njegov okvir, a je podobno samostojen kakor ta stsl. spovedni red.

¹ Zl. DS 1942, str. 122—129.

Spovedni red Sinajskega evhologija je sestavljen po obrazcu rimskega obreda. Vmes je ena spovedna molitev doslovno prevedena po starem nemškem vzorcu. A spovedni pouk z raznimi opomini in nagovori, celo po tesni naslonitvi na zahodne vzorce, vendar še samostojno spaja vzhodne in zahodne prvine; temu se pridružuje še samostojno bogoslovno in književno izražanje Ciril-Metodove šole, kakor je prof. R. Nahtigal dokončno dokazal v kritični izdaji Sin. evhologija (gl. DS 1942, 309—313). V to vrsto opominov k skesani spovedi spada drugi frisinški spomenik. Prvi in tretji frisinški spomenik pa sta po jeziku, po doslovni odvisnosti od nemških vzorcev, a tudi po vsebini podobna omenjeni spovedni molitvi Sin. evhologija. Ta sorodnost nam bo pomagala odgovoriti na vprašanje, postavljeno v naslovu.

Vprašanje je z drzno potezo sprožil A. I. Isačenko (docent v Bratislavi) v knjigi *Jazyk a povod frisinských pamiatok*; izdala Slovaška akademija znanosti v Bratislavi 1943. Priznava zgoraj označeno razliko med posameznimi frisinškimi odlomki, a vse tri proglašča za staroslovenske (cerkvenoslovanske) spomenike velikomoravske redakcije; iz Velike Moravske